

การเสริมสร้างสัมมาชีพของผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหม ในจังหวัดสุรินทร์

ANALYZE STRENGTHENING THE OCCUPATIONS OF ENTERPRISES TRADING IN SILK SURIN

พระปลัดวัชร วชิรญาโณ¹, ซีรทิพย์ พวงจันทร์²

Phraplad Watchara Wajirayano¹, Theerathip Phuangjantra²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus¹⁻²

E-mail: Dr.phone0685@gmail.com

ได้รับบทความ: 20 กันยายน 2563; แก้ไขบทความ: 8 ตุลาคม 2563; ตอรับตีพิมพ์: 30 ตุลาคม 2563

Received: September 20, 2020; Revised: October 8, 2020; Accepted: October 30, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างสัมมาชีพของผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักสัมมาชีพในพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการการเสริมสร้างหลักสัมมาชีพของผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ 3) วิเคราะห์รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างหลักสัมมาชีพของกลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักสัมมาชีพคือการประกอบอาชีพอย่างสุจริตหรือที่เรียกว่าสัมมาชีวะในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นองค์ธรรมหนึ่งในมรรค 8 เป็นหนทางแห่งความพ้นทุกข์ การประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คิดเบียดเบียนหรือคดโกงคนอื่นเป็นหนทางแห่งความพ้นทุกข์ของสังคม ผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อเพื่อนร่วมงานและลูกค้า จึงจะทำให้ทำอาชีพนี้ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน 2. รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างความสุจริตและความรับผิดชอบของผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมได้รับการถ่ายทอดความซื่อสัตย์สุจริตมาจากพ่อแม่หรือบรรพบุรุษที่สอนให้มีความซื่อสัตย์นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลมาจากหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาที่สอนเกี่ยวกับความไม่โลภ การไม่คดโกง 3. การวิเคราะห์รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างความสุจริตและความรับผิดชอบของกลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมนั้น กลุ่มที่ค้าขายผ้าไหมด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อเพื่อนร่วมงานและต่อลูกค้าที่มาซื้อขายกันนั้นทำให้การทำการค้าขายผ้าไหมมีความมั่นคงและยั่งยืน

คำสำคัญ: กระบวนการเสริมสร้างสัมมาชีพ, สัมมาชีพ, ผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหม ในจังหวัดสุรินทร์

Abstract

Research subject " Strengthening the occupations of enterprises trading in silk Surin Province. " has the following objectives: 1) to study the concept of livelihood in Buddhism, 2) to study the pattern and process of enhancing the livelihood of the fabric trader Silk in Surin Province. 3) Analyze the patterns and processes for strengthening the livelihood principles of the group of silk traders in Surin province The research found that 1. The principle of livelihood is a career in good faith, also known as the Samma life in Buddhism. Which is one of the eight paths which is a way of freeing from suffering Careers with honesty Do not think to encroach or cheat others is a way of suffering from society. The silk trader must be honest with colleagues and customers. Therefore will make this profession stable and sustainable 2. The pattern and process of enhancing the integrity and responsibility of the silk trader are transmitted through honesty from the parents or ancestors taught to be honest. From the Buddhist teachings that teach about not greed, not corruption 3. From the analysis of the forms and processes to strengthen the honesty and responsibility of the silk merchant group The group that sells silk with honesty, both to colleagues and customers who buy it, makes the trading of silk more stable and sustainable.

Keywords: Process, Strengthening the occupations, enterprises trading in silk Surin

บทนำ

สัมมาชีพเป็นแนวคิดใหม่ในการพัฒนาประเทศในมิติด้านเศรษฐกิจ โดยการสร้างอาชีพที่ไม่เบียดเบียนตัวเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม ให้มีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับวิถีของชุมชนเพื่อความมุ่งหมายในการสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืน โดยนัยนี้ภาครัฐกำหนดกลไกในการสร้างสัมมาชีพชุมชนผ่านกระบวนการต่าง ๆ ตามลำดับ คือ (1) การพัฒนาผู้นำสัมมาชีพเป็นวิทยากรสัมมาชีพชุมชน (2) การประชุมเชิงปฏิบัติการวิทยากรสัมมาชีพระดับจังหวัด (3)การเตรียมความพร้อมที่วิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน (4) การส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน และ (5) การสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ โดยกระบวนการทั้ง 5 นี้อาศัยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่สำนักงาน

พัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ปราชญ์ชุมชน ครูเรือนเปาหมายและผู้แทนครูเรือน ซึ่งความร่วมมือในการดำเนินงานตามกระบวนการดังกล่าวนี้เป็นการสนองตอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่มุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการฝึกกำลังในการผลักดันขับเคลื่อนรวมกันของทุกภาคส่วน

ผ้าไหมของจังหวัดสุรินทร์มีการผลิตมานานแล้วและยังคงรักษารูปแบบ สี สัน ลวดลาย ความประณีตบรรจงรวมถึงเทคนิคการทอแบบโบราณอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นไว้ได้ดีจนถึงปัจจุบัน คนชาติพันธุ์เขมร ลาว และกวย ในจังหวัดสุรินทร์ล้วนสืบสานงานทอผ้ามาจากบรรพบุรุษซึ่งมีทั้งความแตกต่างกันด้านเทคนิคการทอ ลวดลาย การให้สี การย้อมสีและวัตถุดิบที่ใช้ ในขณะเดียวกันก็มีการถ่ายทอดลวดลาย กรรมวิธีการผลิตซึ่งกันและกันเสมอ แต่ผ้าทอของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีเอกลักษณ์เด่นชัดที่สุดมีความกลมกลืนกันของลวดลายและสี สีสัน สีย้อมนั้นนิยมใช้สีธรรมชาติที่ได้จากพืชหลายชนิด รวมถึงผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ทำให้ผ้าไหมที่ผลิตออกมามีสีเขียวตาไม่ฉูดฉาดกระบวนการผลิตผ้าไหมนั้นเริ่มต้นจากการปลูกต้นหม่อน การเลี้ยงตัวไหม สาวไหม ออกแบบลวดลาย การย้อมสี แล้วจึงนำมาทอเป็นผืนผ้า ในแต่ละขั้นตอนล้วนต้องอาศัยความละเอียดอ่อน ความชำนาญและมีใจรักของช่างทอ ทำให้ผ้าไหมสุรินทร์เป็นที่นิยมของคนทั่วไป คณะผู้วิจัยสนใจศึกษากระบวนการผลิตผ้าไหมของชุมชนค้าขายผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์การใช้หลักสัมมาชีพในการดำเนินการเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายผ้าไหม เป็นสิ่งที่ควรมีการศึกษาและเผยแพร่ให้ออกไปสู่ในวงกว้างเพื่อเป็นแนวทางแก่กลุ่มอาชีพอื่นๆ ในการใช้หลักสัมมาชีพในการผลิตและจำหน่ายสินค้าอันจะเป็นการยกระดับการประกอบอาชีพและการดำเนินการทางธุรกิจสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักสัมมาชีพในพระพุทธศาสนา
- 2) เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการการเสริมสร้างหลักสัมมาชีพของผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์
- 3) วิเคราะห์รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างหลักสัมมาชีพของกลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างสัมมาชีพของผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์การวิจัยประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักสัมมาชีพในพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างความสุจริตและความรับผิดชอบของผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ 3) เพื่อ

ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างความสุจริตและความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ
ค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนวิธีการทำวิจัยดังนี้

1. พื้นที่การวิจัยและประชากร

1) ผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในเขตจังหวัดสุรินทร์ 3 ชุมชน ดังนี้ เขตพื้นที่อำเภอ
เมืองสุรินทร์ ผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมบ้านท่าสว่าง บ้านจันรม เขตพื้นที่อำเภอสังขะ
ผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมบ้านเจริญ บ้านโนนสง่า และเขตพื้นที่อำเภอเขวาสินรินทร์
ผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมบ้านเขวาสินรินทร์

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหม/ กลุ่มผู้นำชุมชน/กลุ่ม
ข้าราชการ/กลุ่มผู้นำท้องถิ่น/กลุ่มชาวบ้านทั่วไปและกลุ่มเยาวชน

3) ขึ้นกำหนดประชากร ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากร ดังนี้ กลุ่มผู้ประกอบการ
จำนวน 5 คน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตผ้าไหม (การทอผ้า/การทำเส้นไหม/การออกแบบ
ลวดลายผ้า จำนวน 10 คน รวมประชากรทั้งหมดจำนวน 15 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยออกแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้มีการแสดงทัศนะเกี่ยวกับหลักสัมมาชีพใน
รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างหลักสัมมาชีพของผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์
ได้อย่างอิสระ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย บัตรบันทึก
เอกสาร แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสังเกต

ขึ้นสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย จากนั้นสร้าง
เครื่องมือวิจัยโดยการทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบการค้าผ้าไหมที่
มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมมาชีพของผู้ประกอบการค้าผ้าไหม โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลเพื่อสร้างเครื่องมือโดยการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่
หลากหลายและมีความน่าเชื่อถือที่สุด

2) ส่งแบบสัมภาษณ์เชิงลึกให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประกอบด้วย
(1) รศ.ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ (2) ผศ.ดร.ธนู ศรีทอง อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตร
บัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
(3) พระครูปริยัติวิสุทฺธิคุณ,รศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้ว มาแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ เพื่อ
นำไปสัมภาษณ์ต่อไป

ขั้นตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก่อนการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล เมื่อได้ตรวจสอบเรียบร้อยแล้วจึงนำมาจัดเรียงลำดับก่อนและหลังเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ คือ

- 1) ข้อมูลที่เป็นเอกสาร ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการบันทึกข้อมูลดังนี้ คือ ย่อความให้ได้ใจความตรงตามความหมายของข้อความเดิม บันทึกโดยถอดข้อความเป็นข้อความของผู้วิจัยเอง คัดลอกข้อความที่เป็นข้อความที่ผู้วิจัยต้องการอ้างอิงเพื่อสนับสนุนความคิดของผู้วิจัย
- 2) ข้อมูลภาคสนามหรือจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ด้วยตนเองตามกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงประเด็นที่ต้องการและดำเนินการในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับการศึกษาสัมภาษณ์ผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามประเด็นการสัมภาษณ์โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอในรูปการบรรยายเป็นความเรียง
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบบันทึกข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์มาทำการลดทอนข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งกระบวนการทั้งสามนี้จะกระทำพร้อมๆกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้งการตรวจสอบข้อมูลภาคสนาม (Data Audition) เพื่อให้ผลการวิจัยนั้นมีความถูกต้อง (Valid) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบกันว่าเหมือนกันหรือต่างกันในการสัมภาษณ์หัวข้อเดียวกันส่วนในประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพิ่มเติมทำจนกว่าได้ข้อมูลครบตามประเด็นที่ตั้งไว้แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ตั้งไว้สรุปผลตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดโดยผู้วิจัยแยกแยะข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้เป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มนำผลการศึกษาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาความคิดเห็นประสบการณ์และความรู้สึของผู้เข้าร่วมสนทนาในประเด็นต่างๆที่กำหนดไว้เพื่อหาแนวทางในการการพัฒนา ประเมินความพึงพอใจของโครงการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น แกนนำตัวแทนหน่วยงานในชุมชนผู้นำชุมชนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการสัมภาษณ์ในการดำเนินงานเป็นต้น

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยการเสริมสร้างสัมมาชีพของผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในจังหวัด สุรินทร์จากข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ปรากฏผลวิจัย ดังนี้

1. หลักสัมมาชีพในพระพุทธศาสนา

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า หลักสัมมาชีพคือการประกอบอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมายเลี้ยงชีพโดยชอบธรรม ทำด้วยความสุจริต ไม่เบียดเบียนตนเองและเบียดเบียนคนอื่นถูกต้องตามหลักศีลธรรม หลักสัมมาชีพนั้นก็คือหลักสัมมาอาชีพะในพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในมรรค ๘ คือหนทางแห่งการพ้นทุกข์ หลักสัมมาชีพ (สัมมาอาชีพะ) ในพุทธศาสนาก็คือการหาเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต เว้นจากทุจริตทั้งทางกาย วาจา และใจ ดังนี้ 1) การเลี้ยงชีพชอบทางกาย จัดเป็นกายกรรมฝ่ายกุศลและเป็นการประกอบสัมมาอาชีพะ โดยยึดหลักการ ดังนี้ (1) เว้นจากการลักขโมย ทุจริตคดโกง (2) เว้นจากอบายมุข (3) เว้นจากมิจฉวนิชา คือ การค้าขายไม่ชอบธรรม การค้าขายที่ผิดศีลธรรม หรืออภยนิชา หมายถึง การค้าขายที่ชาวพุทธไม่ควรทำ 2) การเลี้ยงชีพชอบทางวาจา จัดเป็นกุศลกรรมและเป็นการดำเนินชีวิตที่เป็นสัมมาอาชีพะ โดยยึดหลักการ ดังนี้ (1)การไม่โกหกหลอกลวง เลี้ยงชีพโดยดำเนินชีวิตอย่างมีสัจจะ รักษาความสัตย์ (2) การไม่พูดส่อเสียดเลี้ยงชีพ คือการเว้นจากการใส่คำพูด ยุยงให้คนอื่นแตกแยกกันหรือเข้าใจผิดกัน เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง (3) การไม่พูดคำหยาบเลี้ยงชีพ(4) การไม่พูดเพ้อเจ้อเลี้ยงชีพ คือ ไหว้เว้นจากการดำเนินชีวิตด้วยอาศัยวาจาที่ไร้สาระไรแก่นสารไม่เปน ธรรมและไม่ประกอบด้วยประโยชน์ เนื่องจากคำพูดที่เพ้อเจ้อนั้นทำให้ผู้ฟังหลงผิด เข้าใจผิดได้ (5) การไม่ประจบเลี้ยงชีพ คือเว้นจากการใช้วาจาประจบสอพอนผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง (6) การไม่บังคับขู่เข็ญเลี้ยงชีพ วาจานั้นยอมไม่ไปเพื่อการข่มขู่หรือบังคับขู่เข็ญเพื่อแสวงหาผล ประโยชน์จากบุคคลอื่นด้วยความไม่ชอบธรรม 3) การเลี้ยงชีพชอบทางใจ จัดเป็นมโนกรรมฝ่ายกุศลซึ่งเปนแนวทางที่นำไปสู่ความสุขสงบภายใน เป็นการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีพะ โดยยึดหลักการ ดังนี้ (1)การไม่โลภอยากได้ทรัพย์สินคนอื่นเลี้ยงชีพ มีสภาพจิตที่สามารถควบคุมความโลภไว้ได้คือ ไม่โลภอยากได้ของคนอื่นในทางที่ไม่ชอบไม่ควร คิดเลี้ยงชีพวางแผนดำเนินชีวิตในแนวทางที่ถูก ต้องชอบด้วยกฎหมาย ศีลธรรม (2) การไม่คิดเบียดเบียนคนอื่นเลี้ยงชีพ เป็นการควบคุมสภาพจิตใจ ต่อความพยายาม ป้องร้ายผู้อื่นเพื่อหวังเอาแต่ประโยชน์สวนตน ให้มีจิตเมตตา คิดเอื้อเฟื้อประโยชน์แก่ผู้อื่น อันจะนำไปสู่การแสวงหาประโยชน์ที่ถูกต้องเหมาะสม และไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นให้เกิดความเดือดร้อนเสียหาย (3) การไม่คิดเอาเปรียบคนอื่นเลี้ยงชีพ คือเว้นจากการคิดหาโอกาสเพื่อตักตวงเอาผลประโยชน์จากบุคคลอื่นเพื่อเลี้ยงชีพตนเองการเลี้ยงชีพชอบทางใจ จัดเป็นมโนกรรมฝ่ายกุศลที่สำคัญที่สุดเพราะเปนตนต่อให้การดำเนินชีวิตภายนอกไปไปในแนวทางที่ถูกต้องชอบธรรม เพราะการกระทำภายนอกต่างๆสืบเนื่องมาจากภายในจิตใจ การประกอบอาชีพในสังคมไม่ว่าจะเป็นอาชีพอะไรก็ตามถ้าต้องการประสบความสำเร็จในอาชีพที่ทำ ผู้ประกอบอาชีพนั้น

ต้องทำด้วยความซื่อสัตย์หรือซื่อตรงต่ออาชีพของตนเมื่อแต่ละคนมีความซื่อสัตย์หรือซื่อตรงต่ออาชีพตนเองไม่ประกอบอาชีพที่เบียดเบียนตนเองและคนอื่นแล้ว เมื่อรวมกันมากขึ้นก็จะกลายเป็น “ชุมชนสัมมาชีพ” ซึ่งหมายถึง “ชุมชนที่มีการประกอบอาชีพโดยชอบ ซึ่งมีรายได้มากกว่ารายจ่ายโดยลดการเบียดเบียนตนเองผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ต้องมีความสอดคล้องกับวิถีของชุมชนเพื่อความมุ่งหมายในการสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน”

2. รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างความสุจริตและความรับผิดชอบของผู้ประกอบการผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

จากการศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ มีรูปแบบการประกอบการอยู่ 3 รูปแบบ ตามที่คณะผู้วิจัยได้จัดรูปแบบไว้คือ 1) รูปแบบผู้ประกอบการที่ทำการค้าขายผ้าไหมในระดับตลาดบน โดยการหาซื้อเส้นไหมจากชาวบ้านหรือจากชุมชนอื่นแล้วนำเส้นไหมมาดำเนินการฟอก ย้อมและทอด้วยกลุ่มของตนเอง และมีการออกแบบลายผ้าไหมเอง จากนั้นจึงนำไปสู่กระบวนการทอผ้าไหม ราคาผ้าไหมของกลุ่มนี้อาจแพงกว่ากลุ่มอื่น 2) รูปแบบกลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมที่รวมกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจในชุมชน โดยมีการแบ่งหน้าที่การทำมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การสาวไหม ฟอกไหม ย้อมไหมและทอผ้าไหมด้วยคนในกลุ่มของตนเอง ในกลุ่มที่รวมกันเป็นวิสาหกิจนี้บางกลุ่มก็ไม่ได้ผลิตเส้นไหมด้วยคนในกลุ่มของตนเอง แต่มีการหาเส้นไหมจากแหล่งอื่นจากนั้นจึงนำมาทอตามรูปแบบหรือลายผ้าที่ได้ออกแบบไว้ จากนั้นจึงนำไปสู่กระบวนการจำหน่ายผ้าไหม ช่องทางในการจำหน่ายหรือขายผ้าไหมนั้นมีทั้งการตั้งร้านค้าขายในชุมชนหรือนำไปขายตามงานที่จัดขึ้นเช่นงานโอท็อปต่างๆ และมีการขายผ่านช่องทางออนไลน์ผ่านเฟสผ่านไลน์ 3) รูปแบบกลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมที่เปิดร้านขายผ้าไหมโดยการหาซื้อผ้าไหมที่ดำเนินการทุกอย่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไม่ต้องปลูกหม่อนเลี้ยงไหมหรือทอผ้าไหมด้วยตนเอง จากรูปแบบกลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมทั้ง 3 กลุ่มนี้ แต่ละกลุ่มต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้าด้วยการขายในราคาที่เป็นธรรมและมีความสุจริตต่อเพื่อนร่วมงานของตนเอง

3. วิเคราะห์รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างความสุจริตและความรับผิดชอบของกลุ่มผู้ประกอบการผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์

จากการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างความสุจริตและความรับผิดชอบต่อกลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมสุรินทร์มีรูปแบบและกระบวนการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และหลักของการนำระบบเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ กลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ได้ยึดหลักทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ทางสายกลางคือทางที่เน้นปัญญา รู้จักใช้จ่ายพอประมาณ มีน้อยใช้น้อยไม่เกินไปตัวรู้จักประหยัด ลดการระคายค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง ไม่เบียดเบียนสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น ใช้อย่างเหมาะสมกับฐานะที่เป็นอยู่ รู้จักร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่มเพื่อการออมทรัพย์ เมื่อมีการทำธุรกิจก็ลงทุนตามฐานะ

ไม่โลภจนทำอะไรเกินตัว มีความสุขกับชีวิตที่เป็นอยู่ไม่ชวนชวายเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น เสียสละเพื่อส่วนรวม อนุรักษ์วัฒนธรรมการทอผ้าไว้ดั้งเดิม รู้จักพึ่งพาตัวเอง พึ่งพาธรรมชาติ สามารถที่จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย อยู่ร่วมกันฉันพี่น้อง ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิก เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เมื่อเกิดปัญหา ก็ไม่เบือนหน้าที่จะค้นหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้ความรู้ที่มีอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล มีการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจากผู้สูงอายุสู่คนรุ่นใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้พบว่าหลักสัมมาชีพของผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ สภาพของวิถีชีวิตของกลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมส่วนมากอาศัยอยู่ในชุมชนชนบท คนในชนบทส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร การเกษตรเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับดิน น้ำและอากาศเป็นอย่างมาก ชีวิตคนในชนบทจึงมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ จากลักษณะทางสังคมดังกล่าวทำให้ประชาชนประกอบอาชีพเสริมเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว การทอผ้าจึงเป็นอาชีพที่สำคัญที่คนในชุมชนให้ความสนใจ เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับอภิชัย พันธเสน และคณะ การประกอบการวิสาหกิจชุมชนนั้น ทุกชุมชนหรือทุกกิจการสามารถประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างน่ามั่นใจมาก มีความเหมาะสมที่จะยึดหลักการและแนวปฏิบัติ โดยให้รู้จักตัดแปลงใช้แนวทางและหลักปฏิบัติได้เหมาะสมกับกิจการของตน แนวปฏิบัติในการดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนทั้งด้านพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม

สรุปผลการวิจัย

หลักสัมมาชีพในทางพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่าสัมมาชีวะในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นองค์ธรรมหนึ่งในมรรค 8 หลักสัมมาอาชีวะนี้เป็นมรรควิธีในขั้นศีล หมายถึงการประกอบอาชีพอย่างสุจริต การประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คิดเบียดเบียนหรือคดโกงคนอื่นเป็นหนทางแห่งความพ้นทุกข์ของสังคม ผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อเพื่อนร่วมงานและลูกค้า จึงจะทำให้ทำอาชีพนี้ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ถือเป็นปัจจัยเบื้องต้นหรือเป็นหนทางแห่งความหลุดพ้น

รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างความสุจริตและความรับผิดชอบของผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ อาศัยสถาบันทางพระพุทธศาสนา กฎหมายบ้านเมือง ระเบียบแบบแผนดีงามของชุมชน ตลอดจนถึงระบบครัวเรือนช่วยเสริมสร้าง อย่างเช่นสถาบันวัดมีพระสงฆ์ที่ดำรงตนเป็นแบบอย่างในความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา ไม่โลกไม่เบียดเบียน เป็นอยู่อย่างได้เรียบง่าย นอกจากนี้ยังได้รับการถ่ายทอดความซื่อสัตย์สุจริตมาจากพ่อแม่หรือบรรพบุรุษที่สอนให้มีความซื่อสัตย์นอกจากนี้ยัง

ผลการวิเคราะห์รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างความสุจริตและความรับผิดชอบของ กลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาที่สอน เกี่ยวกับความไม่โลภ การไม่คดโกง โดยผ่านระบบการขัดเกลาทางศาสนาพุทธที่มีสถาบันวัดเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีระบบทางสังคม เช่นกฎหมายบ้านเมือง หรือระเบียบแบบแผนของชุมชนคอยกำกับ ควบคุม ดังนั้นกลุ่มที่ค้าขายผ้าไหมจึงดำเนินค้าขายหรือประกอบการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อ เพื่อนร่วมงานและต่อลูกค้าที่มาซื้อขายกันนั้นทำให้การทำการค้าขายผ้าไหมมีความมั่นคงและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ส่วนงานภาครัฐตั้งแต่ระดับหมู่บ้านองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นไป สามารถประยุกต์ ผลการวิจัยไปกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ โครงการเสริมสร้างพัฒนาด้านสัมมาชีพให้กับชุมชน ระดับล่างขึ้นไป ในส่วนภาคคณะสงฆ์ตั้งแต่ระดับเจ้าอาวาสระดับจังหวัดขึ้นไปสามารถนำเอาผลวิจัยไป ประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบแผนงานด้านฝึกหัดขัดเกลาที่เป็นรูปธรรมชัดเจนได้

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบองค์ความรู้เกี่ยวกับผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ ที่ เกี่ยวข้องกับหลักธรรมในพุทธศาสนาคือหลักความสุจริตและความรับผิดชอบต่อกลุ่มผู้ประกอบการ ค้าขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ องค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตและการ ประกอบอาชีพได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ 1) ควร วิจัยเกี่ยวกับหลักความเชื่อในเรื่องผ้าไหมที่เชื่อมโยงแนวความเชื่อด้านอื่นๆ โดยขยายวงการวิจัยออก ถึงกลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมกลุ่มอื่นหรือในประเทศเพื่อนบ้านว่ามีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่อง การค้าขายผ้าไหม 2) ควรวิจัยเกี่ยวกับอุปสรรคที่เกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมแต่ละผืนว่ามีอุปสรรคหรือ กรรมวิธีในการผลิตผ้าไหมอย่างไรบ้าง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้หรือทำเป็นสินค้าได้หรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โรง พิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย. (2559). แนวทางสร้างสัมมาชีพชุมชน. กรุงเทพฯ : มปป.
- ประเวศ วะสี. (2544). เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางการพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มูลนิธิหมอชาวบ้าน.

นายกรัฐมนตรี. สำนัก. (2550). สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจเพียง. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
พอเพียงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.